

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Лісовенко А.Ф.

МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

(для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти
факультету психології, політології та соціології)

Одеса
Фенікс
2020

**Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
Протокол № 2 від 04.12.2020 року**

Розробник:

А.Ф. Лісовенко – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

Бабчук О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та соціальної педагогіки і психології ПНПУ імені К.Д. Ушинського;

Форманюк Ю.В. – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Лісовенко А.Ф. Медична психологія: методичні рекомендації (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології) / А.Ф. Лісовенко, – Одеса: Фенікс, 2020. – 60 с.

Методичні рекомендації з курсу «Медична психологія» розроблено в допомогу до самостійної роботи здобувачів вищої освіти та відповідно до навчального плану і складається з навчальної програми курсу, методичних матеріалів, плану практичних занять, завдань для самостійної роботи, питань для підготовки до іспиту, списку рекомендованої літератури. Вивчення дисципліни «Медична психологія» допоможе здобувачам вищої освіти у розв'язанні низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування системою знань та практичних вмінь з предмету, формами, методами і засобами актуалізації отриманих знань, закономірностями їхнього професійного застосування.

УДК 159.99

ISBN

© Лісовенко А.Ф., 2020

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медична психологія - наука, що вивчає психологічні особливості людей з різними захворюваннями, методи і способи діагностики психічних симптомів і синдромів, психологію взаємин пацієнта і медичного працівника, психопрофілактичні, психокорекційні і психотерапевтичні способи допомоги пацієнтам, а також теоретичні аспекти психосоматичних і соматопсихічних взаємовпливів.

Найважливішою задачею медичної психології є вивчення психіки хворого в різних умовах. Предметом вивчення медичної психології є: особистість хворої людини в широкому розумінні цього слова, медичний працівник, взаємини хворого і медичних працівників на різних етапах їхнього спілкування. При цьому різні суміжні проблеми розглядаються стосовно до основної задачі - наданню максимальної допомоги пацієнтові.

Основні проблеми медичної психології:

- дослідження впливу захворювань на психіку людини та її поведінку;
- аналіз впливу психологічних факторів на виникнення, розвиток і лікування хвороб;
- вивчення ролі психічного як фактору, що протистоїть виникненню і перебігу захворювань;
- вивчення проявів і динаміки порушень психіки при різних захворюваннях;
- дослідження впливу особливостей взаємин хворої людини з медичним персоналом і навколишнім його мікросередовищем на процес видужання.

Коло перерахованих основних теоретичних проблем медичної психології, що виступають у якості її цілей, доповнюється прикладними задачами розробки принципів і методів психологічного дослідження в клініці, а також питаннями створення і вивчення психологічних методів впливу на психіку людини в лікувальних і профілактичних цілях.

Навчальна дисципліна «Медична психологія» викладається на 3 курсі навчання та має такі особливості:

- а) ґрунтується на вивченні студентами основ загальної

психології, біології та генетики людини, психофізіології людини та інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи вивчення студентами клінічної психології, патопсихології, психіатрії, та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами;

в) забезпечує формування умінь застосовувати знання з медичної психології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності;

г) закладає основи пізнання майбутнім психологом психології хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчальної дисципліни «Медична психологія»: сформувати у студентів знання щодо закономірностей функціонування психіки в умовах виникнення і перебігу хвороб людей, а також закономірностей відновлення їхнього психічного і фізичного здоров'я.

По закінченню вивчення дисципліни студенти повинні

Знати:

- Визначення, предмет і задачі медичної психології.
- Методи психологічного дослідження
- Принципи побудови цілеспрямованої психологічної бесіди.
- Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини.
- Критерії здоров'я ВООЗ.
- Вплив особливостей віку та хронічних захворювань на особистість людини.
- Визначення та типологію акцентуацій особистості, тактику поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуовані риси особистості.
- Особливості поведінки хворих з різними типами реагування на хворобу.
- Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби.
- Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.
- Особливості психічних процесів у психічно хворих;
- Психіку хворих на етапах підготовки, виконання хірургічних втручань і в післяопераційний період;
- Особливості психіки хворих, що страждають різними захворюваннями (серцево-судинними, інфекційними, онкологічними, гінекологічними, шкірними і т.д.);
- Психіку хворих з дефектами органів і систем (сліпота, глухота і т.п.);
- Психіку хворих алкоголізмом і наркоманією;
- Психодинамічний підхід у медицині. Загальну психотерапію.

Вміти:

- Вміти виявляти акцентуації характеру.
- Самостійно вести спрямовану психологічну бесіду з хворими, складати психологічний анамнез хвороби та життя, оцінювати психологічний стан хворого.
- Визначити тип внутрішньої картини хвороби і типи реагування пацієнта на захворювання.
- Визначати психічний стан та рівень соціально - психологічної адаптації хворих за допомогою методів психологічного дослідження;
- Формувати адекватне відношення до захворювання у пацієнта і підтримувати на всьому протязі діагностично-лікувального процесу.
- Виробити тактику спілкування з хворими та їх родичами з урахуванням принципів лікарської етики і деонтології.
- Зробити аналіз професійно важливих якостей лікаря.
- Демонструвати володіння принципами медичної деонтології, запобігати виникненню ятрогеній і корегувати наслідки ятрогенних впливів;
- Диференціювати психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, визначати необхідність психологічної корекції з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта.
- Вміти виявляти суїцидальні тенденції та запобігати їх можливим наслідкам.
- Використовувати засоби психогігієни, психопрофілактики та основні методи психотерапії у медичній практиці;
- Визначати психосоматичні і соматопсихічні взаємовпливи у хворих;
- Демонструвати вміння спілкуватися з колегами, хворими та їх родичами з урахуванням їх психологічних особливостей, сприяти створенню здорового психологічного клімату у медичному середовищі.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Форма контролю: іспит.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Види занять	Лекцій-ні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
	Тема			
1	Вступ до медичної психології. Основні поняття медичної психології	2	2	4
2	Особистість як центральна проблема медичної психології.	2	2	5
3	Внутрішня картина хвороби.	2	4	5
4	Стан психічних функцій і хвороба	4	4	5
5	Психологія медичних працівників.	2	2	5
6	Психологія лікувальної взаємодії.	2	2	5
7-8	Психосоматичні розлади та їх специфіка.	4	4	5
9	Психологічні особливості хворих з різними захворюваннями.	2	4	5
10	Психологічні аспекти залежної поведінки, суїцидології і танатології.	2	2	5
11	Основи психотерапії в роботі медичного психолога. Психогігієна, психопрофілактика.	2	2	4
	Всього	24	28	53

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни	3
Заплановані результати навчання	5
Структура навчальної дисципліни	7
Програма навчальної дисципліни	9
Завдання для практичних занять.....	17
Завдання для самостійної роботи	40
Теми рефератів	49
Питання до іспиту.....	51
Форми підсумкового контролю успішності студентів	54
Критерії оцінювання	55
Шкала за ECTS	55
Рекомендована література	56

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до медичної психології. Основні поняття медичної психології (2 год.)

1. Предмет вивчення медичної психології та основні її завдання.
2. Теоретичні та методологічні проблеми медичної психології.
3. Роль медичного психолога у діагностичному, лікувальному та реабілітаційному процесах.
4. Історичні етапи розвитку медичної психології у світі та на Україні.
5. Методи психологічного дослідження.
6. Критерії здоров'я ВООЗ та визначення психічного здоров'я.

Предмет і задачі медичної психології. Медична психологія як одночасно і психологічна, і медична наука. Теоретичні і методологічні основи медичної психології. Роль медичної психології у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Роль медичного психолога у діагностичному, лікувальному, реабілітаційному процесах. Розвиток медичної психології у світі і на Україні. Внесок робіт О.Р. Лурія, Л.С. Виготського, П.К.Анохіна, К.К.Платонова, Б.В.Зейгарнік, І.Ф.Бурлачука, В.М.Блейхера в розвиток світової та вітчизняної медичної психології. Перспективи розвитку медичної психології.

Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, спрямована психологічна бесіда. Експериментально-психологічні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культуральних особливостей пацієнтів.

Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ.

Тема 2. Особистість як центральна проблема медичної психології (2 год.)

1. Психічна структура особистості: темперамент, характер, інтелект, здібності.

2. Теорії, що пояснюють механізми темпераменту, властивості темпераменту.

3. Основні положення вчення про характер. Типологія акцентуацій, класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом, А.Є. Лічко.

4. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуйовані риси характеру.

Поняття особистості у медичній психології. Змістовні ознаки особистості. Прогнозування розвитку особистості. Життєвий шлях людини. Структура особистості. Внутрішній світ. Переживання.

Джерела активності особистості. Психічні стани. Психічна структура особистості: темперамент, характер, інтелект, здібності. Класифікація темпераментів. їх роль у формуванні характеру. Психологічне здоров'я особистості. Вплив особливостей віку та хронічних захворювань на особистість людини.

Визначення акцентуації особистості. Типологія акцентуацій, класифікації акцентуацій особистості за К.Леонгардом, А.Є. Лічко. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами що мають акцентуйовані риси особистості.

Тема 3. Внутрішня картина хвороби (2 год.)

1. Поняття про внутрішню картину хвороби.

2. Рівні внутрішньої картини хвороби.

3. Класифікація типів ставлення до захворювання (за А.Є Лічко):

4. Типології, характеристика типів патологічного реагування на захворювання та їх психологічна корекція.

Внутрішня картина хвороби - суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, вольова, раціонально - інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, тяжкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба.

Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуації характеру, ступінь чутливості до стресу). Типи хворих. Класифікація основних типів ставлення до хвороби (гармонійний, анозогнозичний, іпохондричний, депресивний, зневажливий, нозофобний, нозофільний, утилітарний та ін.). Особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хворобу. Діагностика основних типів відношення до хвороби. Додаткові психодіагностичні методики, трактовка результатів дослідження.

Вплив ставлення до хвороби на подальший перебіг захворювання та прогноз. Агравація, симуляція, дисимуляція, госпіталізм. Принципи психотерапевтичної корекції ставлення до хвороби.

Тема 4. Стан психічних функцій і хвороба (4 год.)

1. Клініко-психологічні особливості психічної діяльності людини.
2. Особливості відчуттів та сприйманні у соматично хворих.
3. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини.
4. Особливості інтелекту та мови при соматичних хворобах та їх вплив на процес лікування.
5. Зміни волі та потягів людини під час захворювання.
6. Критерії ясної свідомості та стани порушеної свідомості при різних захворюваннях.

Клініко - психологічні аспекти пізнавальної діяльності. Вплив хвороби на пізнавальні процеси людини: особливості відчуттів та сприймання у соматично хворих, зміни уваги. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес: інфантилізм, олігофренія, деменція. Вплив порушень мови на лікувальний процес: дизартрія, заїкуватість, мутизм. Клініко-психологічні аспекти емоційно-вольової сфери. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини. Проблема невідреагованих емоцій та ауторелаксація. Вплив хвороби на емоційний стан. Нозогенії. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресія, емоційна лабільність. Вольові якості особистості: витримка, рішучість, наполегливість, ініціативність, організованість та їх роль у лікувальному процесі. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби (гіпобулія, абулія, астенія).

Свідомість, самосвідомість, їх рівні. Теорія безсвідомого. Психодинамічний підхід у медицині. Критерії не порушеної свідомості. Стани свідомості у хворого: при стомленості, сонливості, афективно-звужений стан. Особливі стани свідомості.

Тема 5. Психологія медичних працівників (2 год.)

1. Основні вимоги до особистості медичного працівника.
2. Визначення поняття «лікарський обов'язок» та «лікарська таємниця».
3. Причини та види лікарських помилок.
4. Ознаки «синдрому вигорання» та шляхи його попередження.

Лікар як особистість. Роль психологічних особливостей лікаря і медичної сестри. Професійна придатність до медичної діяльності.

Основні мотиви вибору професії медичного працівника. Основні вимоги до особистості медичних працівників. Значення професійної орієнтації у виборі професії медика.

Важливі професійні якості лікаря. Визначення понять «лікарський обов'язок» і «лікарська таємниця». Лікарські помилки: причини і види. Психологічні типи лікарів. Поняття про професійну деформацію. Особливості професій, при яких розвивається професійна деформація. Ознаки професійної деформації. «Синдром емоційного вигорання», шляхи його попередження. Створення умов для самоактуалізації особистості.

Тема 6. Психологія лікувальної взаємодії (2 год.)

1. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Інформування хворого про його діагноз.
2. Поняття та основні види ятропатій.
3. Основні види спілкування. Засоби та види спілкування.
4. Вплив зовнішніх умов міжособистісного контакту на ефективність спілкування. Ознаки конфліктної ситуації.

Деонтологічні засади психологічної та медичної діяльності. Інформування хворого про діагноз. Взаємодія та спілкування лікаря з хворими та їх родичами. Патерналізм, його роль в діагностичному процесі. Значення психологічної установки хворого.

Види спілкування в медичному середовищі: міжособистісне, індивідуально-групове, колективно-індивідуальне, групове. Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Комунікативна компетентність, її роль в ефективній і безконфліктній взаємодії. Функції спілкування. Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату у медичному середовищі. Дотримання правил деонтології і субординації та морально-етичних вимог. Здатність до емпатії та стиль спілкування.

Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Схема розвитку конфлікту. Конфлікти в діяльності лікаря. Особливості конфліктів між особами, що діють в лікувально-діагностичному процесі. Способи вирішення та попередження конфліктів.

Тема 7-8. Психосоматичні розлади (4 год.)

1. Патогенетичні механізми виникнення великих психосоматичних захворювань.
2. Основні клінічні прояви та сучасні погляди на механізми виникнення психосоматичних хвороб.
3. Основні теорії психосоматичних співвідношень.
4. Диференціально-діагностичні критерії психічного здоров'я, стану фізіологічної адаптації, емоційної напруги, дезадаптації з метою напрацювання стилю поведінки конкретної людини.
5. Роль емоційного стресу в етіопатогенезі психосоматичних захворювань.
6. Механізми психологічного захисту особистості.
7. Діагностичні критерії та «маски» прихованих депресій.
8. Психологічні особливості хворих з різними психосоматозами.

Клінічні аспекти психологічної та медичної норми і патології. Психічні та соматичні розлади. Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині. Психосоматичний підхід як принцип

лікувальної діяльності. Біопсихосоціальна концепція хвороби. Вплив психічної травми на формування та особливості перебігу психопатологічних змін особистості. Поняття життєвої кризи. Вікові кризи. Внутрішньоособистісний конфлікт як причина виникнення соматичних захворювань. Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).

Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Теорії психосоматичних взаємовідношень: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико - вісцеральна. Механізми психологічного захисту особистості. Поняття адаптації та дезадаптації. Порушення адаптації, дистрес. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції: моторні, вісцеральні, сенсорні та ін. "Великі" психосоматичні захворювання. Принципи профілактики психосоматичних розладів.

Тема 9. Психологічні особливості хворих з різними захворюваннями (2 год.)

1. Особливості психіки хірургічного та онкологічного хворого в залежності від етапу лікування.
2. Психологічні зміни у хворих при ендокринній патології та інфекційних захворюваннях.
3. Зміни психіки хворих при вадах розвитку та пошкодження обличчя та тіла.
4. Психологічні зміни особистості вагітних жінок в залежності від триместру вагітності та психічні розлади періоду вагітності та пологів.
5. Особливості психіки хворих дітей та осіб похилого віку.

Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок, при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу, ендокринних, нервових та психічних захворюваннях. Психологічні особливості хворих з хірургічною, стоматологічною, онкологічною патологією та фізичними дефектами. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі

в до - і післяопераційному періоді. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології, ортопедії і травматології, в онкології. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів. Медична психологія в акушерстві, гінекології, педіатрії та геронтології. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі. Психологічні особливості жінок у період вагітності та родів. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.

Тема 10. Психологічні аспекти залежної поведінки, суїцидології і танатології (2 год.)

1. Фактори, що обумовлюють формування розладів поведінки;
2. Психологічні особливості осіб з аддиктивними формами поведінки;
3. Особливості суїцидальної поведінки;
4. Форми мотивації вживання алкоголю та наркотичних речовин;
5. Особливості порушення харчової поведінки.

Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, Інтернет - залежність), залежності харчової поведінки. Психологічні особливості залежної особи в лікувальному процесі. Сімейні та соціальні відношення залежної особи, спів залежність.

Суїцидальна поведінка, профілактика і раннє розпізнавання суїцидальних тенденцій. Суїцид, мотиви і цілі. Різновиди суїцидальної поведінки: протестна, «заклик», «само покарання», «відмова». Своєчасне виявлення суїцидальних думок та намірів. Роль соціальних служб, служба довіри.

Особливості суїцидальної поведінки у соматично хворих: СНІД, в онкології, при вроджених та набутих фізичних дефектах. Психологічні особливості суїцидальної поведінки при залежностях.

Психологічні аспекти умирання та смерті. Евтаназія: за і проти.

Тема 11. Психогігієна, психопрофілактика. Основи психотерапії (2 год.)

1. Визначення поняття психотерапії, її мета та основні завдання.
2. Характеристика загальних факторів та етапів психотерапії. Покази та проти покази до застосування психотерапевтичних методик.
3. Розкриття сутності сугестивної та психоаналітичної психотерапії.
4. Особливості когнітивно-поведінкової психотерапії.
5. Особливості індивідуальної та групової психотерапії.

Визначення понять «психогігієна», «психопрофілактика», первинна та вторинна психопрофілактика. Основні розділи психогігієни: вікова психогігієна, психогігієна праці і побуту, сім'ї і сексуального життя. Шляхи збереження і зміцнення психічного здоров'я. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Адаптація та компенсація.

Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Основні сучасні методи психотерапії. Принципи психотерапії. Непряма психотерапія, плацебо.

Методи та техніки проведення раціонального переконання, сугестії у стані бадьорості (навіювання), ауторелаксації. Показання та протипоказання для проведення гіпносугестії, індивідуальної та групової раціональної психотерапії, методів психоаналітичної та психодинамічної психотерапії, ауто психотерапії (аутотренінг та медитативні техніки), гештальт - терапії, нейро - лінгвістичного програмування, арт-терапії. Психотерапія в роботі лікаря загальної практики. Психотерапевтична корекція відношення до хвороби. Психологічна допомога у кризових періодах та психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли розглядати як під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття (скласти термінологічний словник);
- розв'язати тестові завдання
- створити реферат, повідомлення, презентацію (за бажанням) з використанням різних інформаційних джерел інформації.

Практичне заняття 1:

Вступ до медичної психології. Основні поняття медичної психології

Навчальні питання:

1. Медична психологія, ціль, задачі, місце серед інших дисциплін;
2. Роль медичного психолога у діагностичному, лікувальному та реабілітаційному процесах;
3. Теоретичні та методологічні основи медичної психології;
4. Етапи становлення та розвиток медичної психології у світі та на Україні;
5. Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, цілеспрямована психологічна бесіда;
6. Експериментально-психологічні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих;
7. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культурних особливостей пацієнта;
8. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ.

Завдання для індивідуального виконання:

Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).

- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійності роботи.

1. Кому належить термін «клінічна психологія»?

- а) Кречмеру;
- б) Жане;
- в) Уїтмеру;
- г) Фрейду.
- д) Адлеру

2. Кого можна вважати родоначальником нейропсихології?

- а) Прібрама;
- б) Лейбніца;
- в) Коха;
- г) Галля.
- д) Корсакова

3. Найважливішим завданням медичної психології є:

- а) вивчення психіки хворої людини
- б) вивчення психіки здорової людини
- в) вивчення функцій спілкування
- г) вивчення поведінки людини в соціумі
- д) вивчення поведінки людини в стресових ситуаціях

4. Предметом вивчення медичної психології є:

- а) особистість хворої людини
- б) взаємини хворого і медичних працівників
- в) вплив психічних особливостей людини на його здоров'ї
- г) особистість медичного працівника
- д) всі відповіді вірні

5. Клінічна психологія базується на методології:

- а) медицини
- б) психології

- в) педагогіки
- г) філософії
- д) соціології

6. Психосоматика вивчає:

- а) вплив психіки на виникнення психічних захворювань
- б) вплив психіки на виникнення соматичних захворювань
- в) вплив соматичного стану на психіку людини
- г) вплив середовища на психіку людини
- д) вплив генетичних чинників на розвиток захворювань

7. Медична психологія робить значний вплив на розвиток таких загальнотеоретичних питань психології:

- а) співвідношення соціального і біологічного в розвитку психіки,
- б) аналіз компонентів, що входять до складу психічних процесів
- в) розвиток і розпад психіки,
- г) роль особистісного компоненту в структурі різних форм психічної діяльності.
- д) всі відповіді вірні

8. До допоміжних методів психологічного дослідження відносять всі, окрім:

- а) інтерв'ю
- б) анкетування
- в) методи самоспостереження
- г) експеримент
- д) методи самооцінки

9. Вивчення результатів конкретних методик психодіагностичного дослідження відбувається в:

- а) два етапи
- б) три етапи
- в) чотири етапи
- г) п'ять етапів
- д) шість етапів

10. Психометричні методики використовуються для:

- а) виявлення якісних закономірностей психічної діяльності
- б) вимірювання психічних функцій

- в) визначення структури особистості
- г) вивчення психофізіологічних особливостей пацієнта
- д) всі відповіді вірні

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К.:«Здоров'я». - 1994. - С.76-89.
3. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство. - 4-е изд.- М.: «МЕДпресс-информ», 2002. - С.3-61.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2-3: ОСОБИСТІСТЬ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ПРОБЛЕМА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ВНУТРІШНЯ КАРТИНА ХВОРОБИ

Навчальні питання:

1. Розкриття сутності понять індивід та індивідуальність.
2. Визначення поняття особистості. Основні структурні компоненти особистості.
3. Визначення поняття «темперамент» Теорії механізмів темпераменту людини.
4. Розкриття сутності поняття функціональної конституції. Теорії Кречмера та Шелдона.
5. Визначення характеру, та акцентуацій характеру. Типологія акцентуацій, класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом, А.Є. Лічко.
6. Розкриття сутності поняття «внутрішня картина хвороби». Характеристика рівнів сприйняття хворим свого захворювання.
7. Фактори, які впливають на формування ВКХ. Характеристика преморбідних та особистісних факторів.
8. Типи реакції на захворювання (класифікації Р. Конечного, М. Боухала та А. Є.Лічко, Н.Я. Іванова) та їх корекція.
9. Симуляція, дисимуляція, агравація.

Завдання для самостійності роботи.

1. В понятті індивід відображується:

- а) біологічна сутність людини;
- б) унікальність сполучення якостей людини;
- в) родова належність людини;
- г) соціальна спрямованість людини;
- д) вірні відповіді а) та в)

2. До первинних властивостей індивіду відносяться:

- а) статеві;
- б) вікові;
- в) конституційні характеристики;
- г) нейродинамічні властивості;
- д) всі відповіді вірні.

3. Під індивідуальністю в сучасній психології розуміється:

- а) біологічна сутність людини;
- б) неповторність сполучення різних властивостей і якостей людини;
- в) динамічна характеристика людини;
- г) певний обмін речовин;
- д) визначений набір якостей людини.

4. Важливими у визначенні поняття особистості вважаються такі положення, крім:

- а) особистість виявляється в процесі предметної діяльності і спілкування;
- б) особистість описує історію життя людини;
- в) особистість описує дійсний стан людини;
- г) особистість формується в процесі предметної діяльності і спілкування;
- д) особистість людини змінюється у процесі її розвитку.

5. За особливостями перебігу нервових процесів меланхолік:

- а) сильний неврівноважений, рухливий;
- б) сильний, врівноважений, інертний;
- в) слабкий, неврівноважений, рухливий;
- г) сильний, врівноважений, рухливий;
- д) сильний, неврівноважений, інертний.

6. Анозогнозія - це:

- а) свідоме приховування симптомів хвороби;
- б) несвідома реакція: не усвідомлення хвороби;
- в) свідоме зменшення симптомів захворювання;
- г) «занурення в хворобу».
- д) свідоме перебільшення симптомів хвороби

7. Іпохондрія - це:

- а) хворобливо перебільшений неспокій за своє здоров'я;
- б) страх перед соціальними наслідками хвороби;
- в) небажання видужувати;
- г) отримання вигоди із захворювання.
- д) ігнорування своєї хвороби

8. Тип психічного реагування на хворобу, при якому відбувається т.зв. «втеча в роботу» відноситься до:

- а) іпохондричного типу
- б) егоцентричного типу
- в) ергопатичного типу
- г) істеричного типу
- д) істероїдного типу

9. Дисморфоманія відноситься до психічних переживань, специфічних для осіб:

- а) зрілого віку
- б) похилого віку
- в) дітей
- г) підлітків
- д) всі відповіді вірні

10. Для демонстративного типу акцентуації характеру найбільш типові такі варіанти відношення до хвороби:

- а) індіферентність, іпохондрія
- б) нозофілія,
- в) маніпуляція, дратівливість
- г) іпохондрія, тривога
- д) заперечення, депресія

Задачі. Визначіть тип ставлення до захворювання:

1. Хворий Г., 19 років, має незначний шкірний дефект в ділянці носа внаслідок перенесеного в дитинстві абсцесу. Хворий

має відчуття власної неповноцінності, не може зосередитись на навчанні. Хірурги відмовляються робити пластичну операцію, тому що дефект є зовсім незначний.

2. Хворий з паралічем лівої кінцівки заспокоює себе поясненнями, вважає, що лівий бік завжди слабший і менш вправніший. Він навіть вважає, що «раніше був хворий, а тепер усе гаразд». Свою точку зору він нав'язує родичам.

3. Хвора Н., вік 10 років. Діагноз: Бронхіальна астма. На жодний крок не відпускає свою маму. Боїться, що як тільки вона залишиться на самоті, то в неї виникне напад. Не може спати у зв'язку із страхом виникнення нападів вночі. Постійно думає про своє захворювання. Мати була змушена звільнитися з роботи. Постійний страх дівчинки перед нападами заважає їй у навчанні та спілкуванні з друзями. Дівчинка не може ходити до школи, не запрошує в гості друзів (боїться підхопити простуду, яка спровокує напад).

4. Лікар, який хворіє на епілепсію, відмовляється приймати протиепілептичні препарати і взагалі не вважає себе хворим.

5. Хвора М., вік 26 років. За фахом лікар. Потрапила в лікарню з нападом апендициту. Після успішного оперативного втручання хвора почала вимагати призначення великих доз антибактеріальних препаратів, хоча об'єктивних показів для цього не було. Хвора вирішила, що в неї сепсис, виникли звинувачення на адресу лікарів. Неприємні відчуття в організмі, які були пов'язані з періодом відновлення в післяопераційному періоді, хвора сприймала як ознаки інфекційного процесу.

Завдання для індивідуального виконання:

Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).
- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К.: «Здоров'я». - 1994. - С. 76-89.
3. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство. - 4-е изд.- М.: „МЕДпресс-информ", 2002. - С.3-61.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4-5 СТАН ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ І ХВОРОБА.

Навчальні питання.

1. Клініко-психологічні аспекти особливостей відчуттів та сприймання у соматично хворих.
2. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес.
3. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини.
4. Зміна емоцій при різноманітних захворюваннях.
5. Зміна вольових якостей людини при різних захворюваннях.
6. Поняття про свідомість та самосвідомість людини.
7. Критерії ясної свідомості.
8. Змінені стани свідомості людини при різних захворюваннях.

Завдання для індивідуального виконання

Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).
- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійності роботи.

1. До психічних процесів в медичній психології відносять все, крім:
 - а) мислення
 - б) характер

- в) інтелект
- г) сприймання
- д) емоції

2. До психічних процесів в медичній психології відносять все, крім:

- а) пам'ять
- б) воля
- в) свідомість
- г) здібності
- д) відчуття

3. Відчуття це:

- а) відображення окремих якостей предмета або явища
- б) цілісне відображення предмета
- в) суб'єктивне відображення реальності
- г) тимчасова своєрідність психічної діяльності
- д) сталі особливості психіки людини

4. Інтероцептивні відчуття це:

- а) відчуття голоду
- б) відчуття спраги
- в) відчуття ситості
- г) відчуття статевого задоволення
- д) всі відповіді вірні

5. Відчуття завжди мають:

- а) емоційне забарвлення
- б) значний поріг чутливості
- в) подвійний відтінок
- г) тривалу післядію
- д) всі відповіді вірні

6. Виникнення відчуттів в одному із аналізаторів після подразнення іншого називається:

- а) сенсibiliзація
- б) сенестопатія
- в) сінестезія
- г) парестезія
- д) адаптація

7. Анестезія може бути:

- а) тотальна
- б) парціальна
- в) сегментарна
- г) дисоційована
- д) всі відповіді вірні

8. При гіперстезії поріг чутливості:

- а) підвищується
- б) знижується
- в) не змінюється
- г) стає позитивним
- д) стає негативним

9. Гіперстезії найчастіше зустрічаються при:

- а) галюцинаторному синдромі
- б) астенічному синдромі
- в) психоорганічному синдромі
- г) амнестичному синдромі
- д) синдромі виключеної свідомості

10. Підвищення чутливості відбувається при:

- а) зниженні порогу чутливості
- б) підвищенні порогу чутливості
- в) зникненні порогу чутливості
- г) спотворенні порогу чутливості
- д) ні жодна відповідь не вірна

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К: «Здоров'я». - 1994. - С.76-89.
3. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство. - 4-е изд. - М.: „МЕДпресс-информ“, 2002. - С.3-61.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7 ПСИХОЛОГІЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.

Навчальні питання.

1. Визначення понять медична етика та деонтологія.
2. Важливі професійні якості лікаря.
3. Основні вимоги до особистості медичних працівників.
4. Визначення понять „лікарський обов'язок та лікарська таємниця”.
5. Лікарські помилки: причини та види.
6. „Синдром емоційного вигорання”, його ознаки та шляхи попередження.

Завдання для індивідуального виконання :

Студенти за власним бажанням на вибір (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).
- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійності роботи.

1. Вчення про належну поведінку медичного працівника в процесі виконання ними професійних обов'язків - це:
 - а) профілактика;
 - б) деонтологія;
 - в) правила хорошого тону;
 - г) інструкція головного лікаря лікарні;
 - д) ні одне із перерахованих вище.
2. Термін „деонтологія” ввів:
 - а) Гіппократ;
 - б) Фрейд;
 - в) Якобі;
 - г) Бентам;
 - д) Уітмер.
3. Хвороба- це:
 - а) порушення самопочуття;
 - б) обмеження життєдіяльності організму;
 - в) відхилення від норми будь-якої функції організму;
 - г) ні одне з перерахованих вище;

- д) все разом.
- 4. Діагностичні лікарські помилки - це:
 - а) нерозпізнані чи помилково розпізнані хвороби;
 - б) неправильно визначені показання до операції;
 - в) неправильно використана медична техніка;
 - г) неправильно використані діагностичні засоби;
 - д) все разом.
- 5. До основних симптомів синдрому емоційного вигорання відноситься все, крім:
 - а) порушення сну;
 - б) стан душевного благополуччя;
 - в) підвищена роздратованість;
 - г) зловживання алкоголем, нікотиним та кофеїном;
 - д) підвищена сприйнятливність до інфекційних захворювань.

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К.: «Здоров'я». - 1994. - С.76-89.
3. Харди И. Врач, сестра, больной: Психология работы с больными. - Будапешт, 1988.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8 ПСИХОЛОГІЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.

Навчальні питання.

1. Роль психологічних особливостей лікаря і медичної сестри.
2. Інформування хворого про діагноз.
3. Ятрогенні захворювання та їх попередження. Види ятропатій.
4. Головна характеристика спілкування як діяльності. Функції спілкування.
5. Вплив міміки, жестів та одягу на ефективність спілкування.
6. Найважливіші механізми міжособистісного сприйняття. Роль культури спілкування у професії лікаря.

7. Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Способи вирішення та попередження конфліктів.

Завдання для індивідуального виконання:

Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).
- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійності роботи.

1. Спілкування може бути:
 - а) міжособистісним,
 - б) індивідуально - груповим,
 - в) колективно - індивідуальним,
 - г) груповим.
- д) все перераховане вище вірно
2. Спілкування - це:
 - а) обмін інформацією
 - б) взаємовплив
 - в) взаємопереживання
 - г) взаєморозуміння
- д) все перераховане вище
3. Комунікативна сторона спілкування - це
 - а) взаємосприйняття
 - б) взаєморозуміння
 - в) обмін діями
 - г) міміка та жести
- д) обмін інформацією
4. Засоби комунікативного процесу:
 - а) мова
 - б) міміка та жести
 - в) пантоміміка
 - г) положення партнерів
- д) все перераховане вище

5. Інтерактивна сторона спілкування - це:
- а) взаємосприймання
 - б) взаєморозуміння
 - в) міміка та жести
 - г) обмін діями
 - д) обмін інформацією
6. Перцептивна сторона спілкування - це:
- а) обмін діями
 - б) обмін інформацією
 - в) жести та пантоміміка
 - г) мова
 - д) взаємосприймання та взаєморозуміння
7. Основними механізмами спілкування є:
- а) ідентифікація
 - б) рефлексія
 - в) стереотипізація
 - г) каузальна атрибуція
 - д) все перераховане вище
8. Які є види мовлення?
- а) монологічне
 - б) діалогічне
 - в) внутрішнє
 - г) писемне
 - д) все перераховане вище
9. Що відноситься до знаків спілкування природних мов?
- а) міміка
 - б) жести
 - в) коди
 - г) слова
 - д) все перераховане вище
10. На прийомі у лікаря-психотерапевта молоде подружжя, яке скаржиться на проблеми у взаємовідносинах. Який провідний вид спілкування у даному випадку?
- а) дружнє
 - б) професійне
 - в) ділове

- г) сімейне
- д) ні одне із перерахованого вище

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Медична психологія: навч. посіб. / Н. Г. Пшук, М. В. Маркова, А. І. Кондратюк, Л. В. Стукан [2. вид.]. – Вінниця: – 2012. – 134 с.
3. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К: «Здоров'я». - 1994.
4. Клиническая психология: Учебн. для студ. мед. вузов/Н.Д. Лакосина, И.И. Сергеев, О.Ф. Панкова. - 2-е изд. -М.: МЕДпресс-информ, 2005.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9-10 Психосоматичні розлади.

Зміст заняття:

9. Патогенетичні механізми виникнення великих психосоматичних захворювань.
10. Основні клінічні прояви та сучасні погляди на механізми виникнення психосоматичних хвороб.
11. Основні теорії психосоматичних співвідношень.
12. Диференціально-діагностичні критерії психічного здоров'я, стану фізіологічної адаптації, емоційної напруги, дезадаптації з метою напрацювання стилю поведінки конкретної людини.
13. Роль емоційного стресу в етіопатогенезі психосоматичних захворювань.
14. Механізми психологічного захисту особистості.
15. Діагностичні критерії та «маски» прихованих депресій.
16. Психологічні особливості хворих з різними психосоматозами.

-

Завдання для індивідуального виконання:

- Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:
- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).

- - або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійності роботи.

Термін „психосоматика” ввів:

- а) Хейнрот;
- б) Уітмер;
- в) Якобі;
- г) Крепелін;
- д) Менделєвич.

1. До психосоматичних захворювань відносять:

- а) психічні порушення із соматичними проявами;
- б) психічні порушення, як реакція організму на соматичне захворювання;
- в) соматичні захворювання в етіопатогенезі яких психічний фактор відіграє одну із провідних ролей;
- г) соматоформні розлади;
- д) всі відповіді вірні

2. До психосоціальних факторів, які впливають на розвиток психосоматичних захворювань відносять всі, крім:

- а) гостра психічна травма;
- б) несприятливі життєві події і зміни;
- в) темперамент та характер людини;
- г) мінімальна мозкова дисфункція;
- д) надмірно фіксоване відношення до свого захворювання.

3. Термін „соматопсихіка” ввів:

- а) Аліксандер;
- б) Фрейд;
- в) Якобі;
- г) Хейнрот;
- д) Уітмер.

4. Психоаналітична концепція Фрейда має в своїй основі положення:

- а) конверсії витісненого афекту на орган;
- б) профілю особистості;
- в) символічної мови органів;

- г) алекситимії;
 - д) психофізіологічні механізми.
5. За теорією Александера у хворих на тиреотоксикоз спостерігається емоційний конфлікт у вигляді:
- а) потреби у мускульному вираженні почуттів та її пригніченням;
 - б) потреби у визнанні та вільним вираженням неприязні та ворожості стосовно інших людей;
 - в) потреби у фізичному контакті, яка пригнічується стриманістю батьків у дитинстві;
 - г) потреби в незалежності та швидкому дорослішанні;
 - д) потреби в опіці.
6. Данбар описала профілі особистості для таких хвороб, крім:
- а) бронхіальна астма;
 - б) артеріальна гіпертензія;
 - в) тиреотоксикоз;
 - г) ревматоїдний артрит;
 - д) ІХС.
7. Термін „алекситимія" запропонований:
- а) Уітмером;
 - б) Павловим;
 - в) Мудровим;
 - г) Сіфнеосом;
 - д) Хейнротом.
8. До особливостей алекситимічних особистостей відносять все, крім:
- а) ускладнення в описі своїх власних почуттів;
 - б) знижене абстрактне мислення;
 - в) уникнення людей;
 - г) слабка здатність відрізняти емоційні стани від тілесних сенсацій;
 - д) виражена відсутність фантазій.
9. Концепція Ф. Александера має в своїй основі положення:
- а) алекситимії;
 - б) психофізіологічні механізми;
 - в) символічної мови органів;

- г) конверсії витісненого афекту на орган;
- д) профілю особистості.

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Медична психологія: навч. посіб. / Н. Г. Пшук, М. В. Маркова, А. І. Кондратюк, Л. В. Стукан [2. вид.]. – Вінниця: – 2012. – 134 с.
3. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К: «Здоров'я». - 1994.
4. Клиническая психология: Учебн. для студ. мед. вузов/Н.Д. Лакошина, И.И. Сергеев, О.Ф. Панкова. - 2-е изд. -М.: МЕДпресс-информ, 2005.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11-12: Психологічні особливості хворих з різними захворюваннями.

Зміст заняття:

1. Особливості психіки хворих в терапевтичній клініці.
2. Особливості психіки хірургічного та онкологічного хворого в залежності від етапу лікування.
3. Психологічні зміни у хворих при ендокринній патології.
4. Особливості психіки хворих при інфекційних захворюваннях.
5. Зміни психіки хворих при вадах розвитку та пошкодження обличчя та тіла.
6. Психологічні зміни особистості вагітних жінок в залежності від триместру вагітності та психічні розлади періоду вагітності та пологів.
7. Особливості психіки хворих дітей та осіб похилого віку.

Завдання для індивідуального виконання:

- Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).
- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійності роботи.

1. До преморбідних особистісних рис хворих на артеріальну гіпертензію відносять всі, крім:
 - а) афективна нестійкість
 - б) підвищена тривожність
 - в) надмірна товариськість
 - г) підвищена вразливість
2. Найчастіші афективні розлади в клініці внутрішніх хвороб:
 - а) гіпоманіакальний стан
 - б) емоційне сплюснення
 - в) депресивні стани
 - г) тривожні розлади
3. У хворого на крупозну пневмонію поява порушень сну, неприємних сновидінь, наростання тривоги, страху, гіперестезії є ознакою:
 - а) наростання астеничного синдрому
 - б) початки розвитку деліріозного розладу свідомості
 - в) розвиток внутрішньої картини хвороби по типу гіпернозогностичної
 - г) передозували антимікробних препаратів
4. Синдром Мюнхаузена може виявлятися:
 - а) гострим абдомінальним синдромом з подальшою лапаротомією
 - б) симуляцією кровотечі
 - в) судорожними нападами і непритомністю
 - г) всім перерахованим
5. Клімакс, що протікає з поступовим згасанням менструальної функції, вегетосудинними і психічними змінами, що не приводять до розладів адаптації, називається:
 - а) психологічний
 - б) фізіологічний

- в) патологічний
- г) предклімакс
- 6. Особливістю перебігу невротичних розладів у вагітних є:
 - а) загострення неврозу
 - б) виникає ремісія або лікування неврозу
 - в) вагітність не впливає на перебіг невротичних розладів
 - г) немає достовірних даних
- 7. У хворих на артеріальну гіпертензію рідко виявляється такий тип відношення до хвороби:
 - а) сенситивний
 - б) паранойяльний
 - в) іпохондричний
 - г) неврастенічний
- 8. Виникнення психотичного розладу характерний для:
 - а) гострого перебігу соматичного захворювання
 - б) підгострого і хронічного перебігу соматичного захворювання
 - в) хронічної інтоксикації і ішемії головного мозку
 - г) тривалого періоду лікування при «особливому положенні хворого»
- 9. Пряму залежність між переживанням психічної напруги і погіршенням соматичного стану відзначають хворі з:
 - а) хворобою виразки шлунку
 - б) хворобою виразки дванадцятипалої кишки
 - в) виразковим колітом
 - г) всіма перерахованими захворюваннями
- 10. Проведення операції хворим з іпохондричними розладами і соматизованою депресією по їх наполяганню має наступний вплив:
 - а) покращує психологічний стан хворих
 - б) підвищує довіря до лікаря, викликає подяку
 - в) не змінює стану хворих
 - г) погіршує психічний стан хворих

Література.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.

2. Медична психологія: навч. посіб. / Н. Г. Пшук, М. В. Маркова, А. І. Кондратюк, Л. В. Стукан [2. вид.]. – Вінниця: – 2012. – 134 с.
3. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К: «Здоров'я». - 1994.
4. Клиническая психология: Учебн. для студ. мед. вузов/Н.Д. Лакошина, И.И. Сергеев, О.Ф. Панкова. - 2-е изд. -М.: МЕДпресс-информ, 2005.

ПРАКТИЧЕ ЗАНЯТТЯ 14: Основні методи психотерапії в роботі лікаря загальної практики. Психогігієна, психопрофілактика.

Зміст заняття:

1. Характеристика основних сучасних психологічних шкіл.
2. Основні чинники ефективності психотерапії.
3. Класифікація психотерапевтичних методів (сугестивних, когнітивно-поведінкових, психоаналітичних)
4. Покази та протипокази до застосування психотерапевтичних методик.
5. Модифікації основних методик психотерапії.
6. Визначення та характеристика поняття психогігієна її види та особливості
7. Психопрофілактика (первинна, вторинна та третинна психопрофілактика).

Завдання для індивідуального виконання:

Студенти за власним бажанням **на вибір** (одне з двох) мають підготувати наступне:

- за текстом лекції підготувати презентації у PowerPoint (вимоги до презентації дивись у додатку А).

- або за текстом лекції підготувати тематичні кросворди (вимоги до складання кросвордів дивись у додатку Б).

Завдання для самостійного вирішення.

1. До факторів соціального середовища, які спричиняють деструктивний вплив на психіку людини відносяться всі, крім:
 - а) високий темп життя й урбанізації;

- б) недостатній рівень зарплати;
 - в) наявність більш 3-х дітей;
 - г) ризик втрати роботи;
 - д) велика відстань між роботою і домівкою.
2. Система заходів, спрямованих на попередження виникнення психічних розладів називається:
- а) первинна психопрофілактика;
 - б) вторинна психопрофілактика;
 - в) третинна психопрофілактика;
 - г) медична реабілітація;
 - д) психогігієна.
3. Система заходів, спрямованих на усунення виражених факторів ризику називається:
- а) первинна психопрофілактика;
 - б) вторинна психопрофілактика;
 - в) третинна психопрофілактика;
 - г) медична реабілітація;
 - д) психогігієна.
4. Комплекс заходів, спрямований на попередження формування негативних психічних розладів та інвалідизації при хронічних психічних захворюваннях називається:
- а) первинна психопрофілактика;
 - б) вторинна психопрофілактика;
 - в) третинна психопрофілактика;
 - г) медична реабілітація;
 - д) психогігієна.
5. Якщо невроз розуміється як наслідок конфлікту між несвідомим і свідомістю, то психотерапія буде спрямована на:
- а) переучування;
 - б) усвідомлення;
 - в) інтеграцію досвіду;
 - г) розпізнавання помилкових стереотипів мислення.
 - д) створення цілісного образу сприйняття світу
6. Поведінкова психотерапія є практичним застосуванням:
- а) теорії діяльності;
 - б) теорій навчання;

- в) концепції відносин;
- г) психології установки.
- д) психології праці.
- 7. Когнітивна психотерапія виникла як один з напрямків:
 - а) раціональної психотерапії;
 - б) гуманістичної психотерапії;
 - в) поведінкової психотерапії;
 - г) психодинамічної психотерапії.
 - д) суггестивної психотерапії.
- 8. Психологічною основою психодинамічного напрямку є:
 - а) біхевіоризм;
 - б) психоаналіз;
 - в) гуманістична психологія;
 - г) когнітивна психологія.
 - д) екзистенціальна психологія
- 9. Психотерапією, центрованою на переносі, може бути названа така психотерапевтична система, як:
 - а) когнітивна психотерапія;
 - б) розмовна психотерапія;
 - в) екзистенціальна психотерапія;
 - г) психоаналіз.
 - д) поведінкова психотерапія
- 10. Термін «перенос» означає:
 - а) емоційно теплі відносини між пацієнтом і психотерапевтом;
 - б) довіра і відкритість пацієнта стосовно психотерапевта;
 - в) специфічні відносини між пацієнтом і психотерапевтом, засновані на проєкції;
 - г) партнерські відносини між пацієнтом і психотерапевтом.
 - д) емпатичне відношення терапевта до пацієнта.

1. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009.
2. Медична психологія: навч. посіб. / Н. Г. Пшук, М. В. Маркова, А. І. Кондратюк, Л. В. Стукан [2. вид.]. – Вінниця: – 2012. – 134 с.
3. Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. К: «Здоров'я». - 1994.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота передбачає:

- ведення термінологічного словника;
- написання реферату, повідомлення;
- створення презентації за тематикою лекції;
- створення кросворду за тематикою лекції;
- проходження тесту за тематикою лекції.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ¹

Презентація (від англ. presentation – представлення, показ) – це набір картинок-слайдів на певну тему, який зберігається у файлі спеціального формату. Кожен слайд містить довільну текстову, графічну, відеоінформацію, анімацію, звук, діаграми та графіки, табличні й інші матеріали. Мультимедійна презентація створюється за допомогою програми PowerPoint, якою можуть використовувати викладачі, які не є фахівцями у галузі інформаційних технологій.

Переваги використання презентації при проведенні лекції:

- допомагає унаочнити і систематизувати навчальний матеріал;
- дозволяє урізноманітнити навчальний процес;
- гарантує безперервний зв'язок викладач-слухач;
- сприяє визначення рівня опанування слухачами змістом навчання;
- забезпечує розвиток продуктивних, творчих функцій мислення слухачів,
- підвищує рівень якості навчально-пізнавальної діяльності слухачів;
- дозволяє врахувати особливості групи слухачів.

Успішність використання презентації при проведенні лекції залежить від того, наскільки чітко визначена її структура: послідовність викладення матеріалу, добір різноманітних зображень, анімаційних ефектів та інших елементів,

¹Матеріал узятий з: <http://hmapo-pedagogics.kh.sch.in.ua/news/id/12>

що супроводжують виклад; ураховані особливості слухацької аудиторії; ретельно визначена сутність того, про що необхідно розповісти з теми заняття.

Однією з найпоширеніших помилок при створенні презентацій є бажання помістити у презентацію велику кількість відомостей, графічних зображень та анімаційних ефектів, які лише відвертають увагу слухачів від змісту навчального матеріалу.

Зміст презентацій.

Дж. Льюїс визначає такі вимоги до змісту презентацій:

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6 – 8 слів;
- всього на слайді має бути 6 – 8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективного передавання даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

До цих вимог науковці та практики додають такі:

- відповідність змісту презентації поставленим дидактичним цілям і завданням лекції;
- дотримання прийнятих правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту (відсутність точки в заголовках і т. ін.);
- відсутність фактичних помилок, достовірність представленої інформації;
- лаконічність та завершеність тексту на слайді;
- найбільш важлива інформація повинна розташовуватися у центрі слайду;

- наявність не більше одного логічного наголосу: яскравість, обведення, миготіння, рух;
- інформація подається привабливо, оригінально, що звертає увагу слухачів.;
- презентація не повинна бути монотонною і громіздкою (оптимальна кількість 20 -25 слайдів).

Дизайн слайдів презентації

При виборі кольорової гами для презентації слід враховувати фізіологічні особливості людини у її сприйнятті. Так, теплі (стимулюючі) кольори сприяють збудженню й діють як подразники (у порядку спадання інтенсивності впливу: червоний, оранжевий, жовтий); холодні (дезінтегруючи) кольори заспокоюють, викликають сонливий стан (у тому самому порядку: фіолетовий, синій, блакитний, синьо-зелений, зелений); нейтральні кольори: світло-рожевий, жовто-зелений, коричневий. Поєднання двох кольорів – кольору тексту і кольору фону – суттєво впливає на зоровий комфорт, причому деякі пари кольорів не тільки стомлюють зір, а й можуть спричинити стрес (наприклад: зелені символи на червоному фоні).

Отже, при створенні презентації необхідно зважати на такі вимоги щодо вибору її кольорової гами:

- кольорова схема має бути єдиною для всіх слайдів;
- складання кольорової схеми презентації має починатися з вибору двох головних функціональних кольорів, які використовуються для фону та звичайного тексту;
- найкраще поєднання кольорів шрифту і фону: білий на темно-синьому, чорний на білому, жовтий на синьому;
- можна обрати фон і колір в одній гамі, тобто зробити фон максимально світлим, а шрифт – темним.
- фон має виділяти, підкреслювати інформацію слайда, але не затуляти її;
- заважає сприйняттю текстової інформації використаний у презентації фон у вигляді анімованого об'єкта.

Крім того, треба пам'ятати, що:

- будь-який фоновий малюнок втомлює очі та знижує ефективність сприйняття даних;
- підсвідомість легко вловлює чіткі, яскраві малюнки, що швидко змінюються, вони краще запам'ятовуються;

- будь-який другорядний об'єкт, що рухається (анімаційний), знижує якість сприйняття матеріалу, відволікає, порушує динаміку уваги;

- підключення у вигляді фонового супроводу нерелевантних звуків (пісень, мелодій) швидко втомлює, знижує продуктивність сприймання навчальної інформації.

Принципи відбору шрифтів для презентації:

- кожен шрифт має одне змістове навантаження:
- напівжирний шрифт – назви складових змісту навчання;
- курсив – логічний наголос, зокрема для формулювання основних положень, визначень тощо;
- «прямий» звичайний – основний масив інформації;
- шрифти Verdana (за висновком учених з лабораторії ергономіки зору (США), він визнаний кращим шрифтом для читання тексту з екрану), Tahoma, Bookman спеціально розроблені для створення презентацій та використання на веб-сторінках, Times New Roman легко читається, тому його використовують для друку тексту; Arial краще виглядає у заголовках та колоннитулах;
- неможна використовувати у презентації понад трьох шрифтів на слайді;
- математичні формули подаються шрифтом, близьким до Times New Roman, всі змінні – курсивом, а решта – дужки, знаки математичних дій, усталені назви функцій (sin, cos тощо) – звичайним «прямим» шрифтом;
- розмір шрифту не повинен бути дрібним: найбільш «дрібний» для презентації – шрифт 22 пт.

Розташування інформації на слайді

При заповненні слайду інформацією дотримуються таких вимог:

- не варто заповнювати один слайд занадто великим обсягом інформації: великий текст дуже важко читати та майже неможливо запам'ятати; слухачі можуть одноразово запам'ятати не більше трьох фактів, висновків, визначень;
- ключові пункти змісту навчання відображаються по одному на кожному окремому слайді;
- неприпустимо розмішувати на слайді багато дрібного тексту;

- не розміщуйте на слайді дослівно все, що маєте намір сказати словами;
- прагніть максимально скоротити довжину речень, відмовитися від складних граматичних конструкцій; текст у презентації має бути простим, лаконічним, таким, що нагадує тези;
- не пишіть весь текст прописними літерами. СЛОВО, НАПИСАНЕ ЛИШЕ ПРОПИСНИМИ ЛІТЕРАМИ, ВТРАЧАЄ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ І ЗЛИВАЄТЬСЯ З ІНШИМИ.

Вимоги до подання таблиць, діаграм та графіків

- неможна розбивати таблицю та розміщувати її окремі частини на різних слайдах, а якщо це необхідно – на наступному слайді обов’язково вказуються функціональні й змістовні поля таблиці;
- таблична інформація вставляється в матеріали презентації як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel;
- під час розміщення таблиці як об’єкта та пропорційній зміні її розміру, реальний розмір шрифту повинен бути не менше 18 пт;
- таблиці та діаграми розміщуються на світлому або білому фоні;
- діаграми створюються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel;
- дані й підписи діаграми не повинні накладатися та зливатися з її графічними елементами;
- необхідно виділяти найбільш важливі частини діаграми, графіка. Для цього використовується найконтрастніший колір або штрихування для того, щоб виділити найважливіший елемент, підкреслюючи тим самим основну ідею, виражену в заголовку слайда;
- під час складання графіка необхідно зважити на те, що лінія графіка має бути жирніша, ніж вісь абсцис чи ординат, яка, в свою чергу, має бути жирнішою за горизонтальні та вертикальні лінії, що створюють координатну сітку.

Критерії оцінювання презентації:

1. Повнота розкриття теми.
2. Структурування інформації.
3. Наявність і зручність навігації.

4. Відсутність граматичних, орфографічних і мовних помилок.

5. Відсутність фактичних помилок, достовірність поданої інформації.

6. Наявність і правильність оформлення обов'язкових слайдів (тительний, зміст, основні структурні елементи змісту освіти, список джерел);

7. Оригінальність оформлення презентації, що не суперечить вимогам до її оформлення.

8. Обґрунтованість і раціональність використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів.

9. Придатність презентації для обраної цільової аудиторії.

10. Грамотність використання кольорового оформлення.

11. Доцільність використання фонового звуку, відеоматеріалів, анімованих об'єктів, малюнків, фотографій тощо.

12. Використання авторських ілюстрацій, фонів, фотографій, відеоматеріалів.

13. Розміщення і комплектування об'єктів; єдиний стиль слайдів.

14. Ефективне представлення презентації викладачем (відсутність зчитування інформації зі слайдів, використання інформації на слайдах для активізації навчально-пізнавальної діяльності слухачів, для ілюстрування навчальної інформації тощо).

ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ КРОСВОРДУ

Переваги кросворду як методу навчання

1. Дозволяє деталізувати конкретні розділи та складні теми навчальної дисципліни.

2. У кросворді, відгадували одиниці (терміни), повинні бути однозначними, лаконічними і конкретними. За рахунок цього і забезпечується швидке запам'ятовування терміну і його значення.

3. Активізується увага, пам'ять, логічне мислення, мова.

Переваги кросворду як методу навчання

1. Дозволяє деталізувати конкретні розділи та складні теми навчальної дисципліни.

2. У кросворді, відгадували одиниці (терміни), повинні бути однозначними, лаконічними і конкретними. За рахунок цього і забезпечується швидке запам'ятовування терміну і його значення.

3. Активізується увага, пам'ять, логічне мислення, мова.

Правила складання кросворду

1. Оптимальна кількість слів – 30-40.

2. У кожному білу клітинку кросворду можна вписувати одну букву.

3. Не допускається наявність "плашок" (незаповнених клітин) в сітці кросворду.

4. Слова-відповіді повинні бути іменниками в називному відмінку і однині, множина допускається тільки тоді, коли слово не має однини.

5. Не застосовувати слова, що пишуться через тире і мають зменшувально-пестливе забарвлення.

6. Можна включати не більше трьох однорідних понять і не включати однокореневі слова.

7. Не допускаються випадкові буквосполучення і перетини.

8. Двобуквені слова повинні мати два перетини.

9. Не рекомендується велика кількість двобуквених слів.

10. Трьох-буквені слова повинні мати не менше двох перетинів.

11. Не допускаються аббревіатури (ЗіЛ і т.д.), скорочення (дитбудинок і ін.).

12. У загальному випадку визначення повинно складатися з одного речення.

13. Визначення повинні бути по під можливості короткими. Слід уникати перерахувань, не зловживати причасними і дієприслівниковими оборотами, не перевантажувати текст прикметниками. Визначення кросворду - свого роду компроміс між стислістю і змістовністю.

14. Забороняється використання в одній сітці двох і більше однакових слів, навіть з різними визначеннями.

15. У питаннях слід уникати енциклопедичних визначень. В цілому робота повинна бути авторською, а не передруком статей зі словника.

16. Небажано починати формулювання питання з цифри, дієслова, дієприслівника.

17. Забороняється використання однокореневі слова в питаннях і відповідях.

18. У роботі повинна бути родзинка, тобто щось, що відрізняє її від мільйонів інших.

19. Деякі слова по горизонталі і вертикалі можуть йти під одним номером, якщо вони утворюють прямий кут, тобто починаються із загальною літери.

Етапи складання навчальних кросвордів

1. Вибираємо вид кросворда: асиметричні, нестандартні, з вільним розташуванням слів.

2. Складаємо список термінів (в залежності від типу заняття і його цілей). Намагайтеся включити в кросворд як загальнонаукові терміни, так і спеціальні.

3. Складаємо питання до вибраних термінів.

4. Нумеруємо поле і питання (складання кросворду починають з найдовших слів).

5. Друкуємо кросворд (при необхідності).

Складання кросвордів в Microsoft Office

Створення кросвордів із застосуванням Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint.

Переваги: доступність використання (встановлене ПЗ); не потрібно час для освоєння програм.

Недоліки: не призначені для складання кросвордів, тому буде потрібно багато часу і зусиль, щоб отримати гідний варіант; немає можливості "поділитися" кросвордом віртуально; неможливість автоматичної перевірки; часто доводиться допрацьовувати кросворд в ручну, на папері.

Спеціальні он-лайн сервіси для створення кросвордів фабрика кросвордів

Можна скласти кросворд за обраними словами, а потім роздрукувати його.

Online Test Pad

На сервісі представлені всі види кросвордів з різних навчальних тематик. Так само є конструктор кросвордів, в якому можна зробити не тільки класичний кросворд, але і філворд,

японський кросворд, сканвод. На сайті швидка публікація в загальний доступ із зазначенням тематики і категорії.

Cross

Введіть слова, задайте розмір і отримаєте заповнений кросворд, який можна скачати у форматі Word. Для використання кросворду вам потрібно буде тільки ввести питання в шаблон кросворду, який скачується в Word, роздрукувати потрібну кількість примірників, а також роздрукувати собі один екземпляр, щоб можна було легко перевіряти.

Hot potatoes - Програма для створення кросвордів.

Цей додаток інтегрується, а то і за замовчуванням стоїть в СДО Мудл. Є інструкція по роботі російською мовою - Інструкція зі створення кросворду в Hot Potatoes.

Критерії оцінювання кросворду:

Безсумнівно, критерії залежать від багатьох факторів і повинні визначатися викладачем індивідуально, можна лише виділити окремі базові пункти:

- частка відгаданих слів;

- частка ключових термінів;

- точність і однозначність формулювань запитань.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Психологічний анамнез хвороби та життя, оцінка психологічного стану хворого.
2. Аналіз даних, отриманих при експериментально-психологічному обстеженні.
3. Типові прояви акцентуацій характеру.
4. Типи внутрішньої картини хвороби і типи реагування пацієнта на захворювання.
5. Психологічна підтримка хворого на всьому протязі діагностично-лікувального процесу.
6. Диференціація психологічних особливостей хворих при різних соматичних захворюваннях,
7. Визначення необхідності психологічної корекції з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта.
8. Психогігієнічні поради пацієнту соматичного профілю.
9. Тактика спілкування з хворими та їх родичами з урахуванням принципів лікарської етики і деонтології.
10. Корекція взаємовідносин хворого з медичним персоналом.
11. Аналіз професійно важливих якостей медичного психолога
12. Синдром емоційного вигорання у лікарів та психологів
13. Професійна деформація лікаря та медичного психолога
14. Спілкування у процесі лікарської діяльності
15. Деонтологічні засади психологічної та медичної діяльності
16. Етико-моральні чинники професійного й особистісного становлення лікаря-психолога
17. Лікар як особистість. Професійна придатність до медичної діяльності
18. Особливості роботи медичного психолога у клініці загальної хірургії
19. Особливості роботи у клініці травматології та ортопедії
20. Особливості роботи у клініці онкології
21. Особливості роботи медичного психолога у пологових будинках
22. Особливості роботи медичного психолога у гінекологічному відділенні
23. Особливості роботи медичного психолога у клініці дерматології

24. Особливості роботи медичного психолога у клініці терапії
25. Особливості роботи медичного психолога у педіатрії

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Медична психологія, ціль, задачі, місце серед інших дисциплін;
2. Роль медичного психолога у діагностичному, лікувальному та реабілітаційному процесах;
3. Теоретичні та методологічні основи медичної психології;
4. Етапи становлення та розвиток медичної психології у світі та на Україні;
5. Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, цілеспрямована психологічна бесіда;
6. Експериментально-психологічні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих;
7. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культурних особливостей пацієнта;
8. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ.
9. Визначення поняття індивід, особистість та індивідуальність. Основні структурні компоненти особистості.
10. Розкриття сутності понять "темперамент" та "функціональна конституція" (Кречмера та Шелдона).
11. Визначення характеру і акцентуацій характеру. Типологія акцентуацій характеру за Леонгардом та Личко.
12. Розкриття сутності поняття "внутрішня картина хвороби". Характеристика рівнів сприйняття хворим свого захворювання.
13. Чинники, що впливають на формування "внутрішньої картини хвороби". Характеристика преморбідних та особистісних факторів.
14. Типи реакції на захворювання та їх корекція.
15. Симуляція, дисимуляція, агравация.
16. Клініко-психологічні аспекти особливостей відчуттів та сприймання у соматично хворих.
17. Вплив особливостей пам'яті, мислення й інтелекту хворого на лікувальний процес.
18. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини.
19. Зміна емоцій при різноманітних захворюваннях.
20. Зміна вольових якостей людини при різних захворюваннях.

21. Поняття про свідомість та самосвідомість людини. Критерії ясної свідомості.
22. Змінні стани свідомості людини при різних захворюваннях.
23. Визначення понять медична етика та деонтологія.
24. Важливі професійні й особистісні якості лікаря і медичних працівників.
25. Визначення понять "лікарський обов'язок та лікарська таємниця".
26. Лікарські помилки: причини та види.
27. "Синдром емоційного вигорання", його ознаки та шляхи попередження.
28. Інформування хворого про діагноз.
29. Ятрогенні захворювання та їх попередження. Види ятропатій.
30. Характеристика спілкування як важливого аспекту діяльності медичного персоналу. Вплив міміки, жестів та одягу на спілкування.
31. Найважливіші механізми міжособистісного сприйняття. Роль культури спілкування у професії лікаря.
32. Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Способи вирішення та попередження конфліктів.
33. Патогенетичні механізми виникнення великих психосоматичних захворювань.
34. Основні клінічні прояви та сучасні погляди на механізми виникнення психосоматичних хвороб.
35. Диференціально-діагностичні критерії психічного здоров'я, стану фізіологічної адаптації, емоційної напруги, дезадаптації.
36. Роль емоційного стресу в етіопатогенезі психосоматичних захворювань.
37. Механізми психологічного захисту особистості.
38. Діагностичні критерії та «маски» прихованих депресій.
39. Психологічні особливості хворих з різними психосоматозами.
40. Особливості психіки хворих в терапевтичній клініці.
41. Особливості психіки хірургічного та онкологічного хворого в залежності від етапу лікування.
42. Психологічні зміни у хворих при ендокринній патології.

43. Особливості психіки хворих при інфекційних захворюваннях.
44. Зміни психіки хворих при вадах розвитку та пошкодження обличчя та тіла.
45. Психологічні зміни особистості вагітних жінок в залежності від триместру вагітності та психічні розлади періоду вагітності та пологів.
46. Особливості психіки хворих дітей та осіб похилого віку.
47. Девіантна поведінка, її форми та критерії відмежування одних форм від інших.
48. Фактори, що обумовлюють формування розладів поведінки. Особливості делінквентної поведінки.
49. Психологічні особливості осіб з аддиктивною поведінкою.
50. Надцінні психологічні захоплення (трудоголізм, гемблінг, фанатизм)
51. Характеристика суїцидальної поведінки.
52. Форми мотивації вживання алкоголю та наркотичних речовин.
53. Порушення харчової поведінки (булімія, анорексія).
54. Поняття невротичних розладів та їх типи (тривожно-фобійні розлади, obsесивно-компульсивний розлад, неврастенія тощо).
55. Напрямки психологічної допомоги відповідно до різних психологічних шкіл.
56. Характеристика психотерапевтичних методів (суггестивних, когнітивно-поведінкових, психоаналітичних)
57. Покази та протипокази до застосування психотерапевтичних методик.
58. Модифікації основних методик психотерапії. Основні чинники ефективності психотерапії.
59. Визначення та характеристика поняття психогігієна її види та особливості
60. Психопрофілактика (первинна, вторинна та третинна психопрофілактика).

ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та вміння працювати з науковою літературою, знання матеріалу, продемонстрованого у виконаних (як правило) індивідуальних завданнях; обґрунтованість висновків, а також самостійність та повнота вирішення практичних завдань та аналізу матеріалів; активність та систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх завдань, тестів, експрес-опитувань тощо.

Форми проведення поточного контролю: усне опитування студентів, вирішення практичних завдань, тестові завдання (для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей студента може бути передбачено виконання інших, індивідуальних для кожного студента завдань).

Проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоєності студентами відповідного об'єму опрацьованого та вивченого матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань. Форми проведення проміжного контролю: тренувальні вправи, колоквіум експрес-контроль на лекціях, тестове опитування, співбесіда (усне спілкування).

Підсумковий контроль у формі іспиту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При використанні форми контролю у вигляді заліку враховується поточна, зокрема самостійна робота, наукова діяльність студента. Крім того, студент має надати відповідь на залікове запитання. Оцінка рівня знань виконується за принципом "відповідь вірна" або "відповідь невірна". При вірній відповіді виставляється оцінка "зараховано", при невірній, неповній відповіді виставляється оцінка "не зараховано".

При проведенні іспиту відповідь студента оцінюється таким чином:

Відмінно – повна вірна відповідь на всі основні (три) та додаткові питання;

Добре – повна вірна відповідь на 2 основні питання, неповна або не зовсім вірна відповідь на одне з основних питань та (або) додаткові питання;

Задовільно – повна вірна відповідь на 1 основне питання за умови неповної або не зовсім вірної відповіді на одне з основних питань та (або) додаткові питання, чи відсутність відповіді на одне з основних питань;

Не задовільно – відповідь відсутня або відповідь є помилковою на два або три основні питання.

ШКАЛА ЗА ECTS

Сума балів	Оцінка за 7-бальною шкалою	Оцінка за 4-бальною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Александер Ф. Психосоматическая медицина. Принципы и практическое применение. / Пер. с англ. С. Могилевского. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 352 с. (Серия «Психология без границ»).
2. Блейхер В. М. Клиническая патопсихология : руководство для врачей и клинических психологов. - Киев : Сварог, 2018. - 624 с.
3. Вітенко І.С. Психологічні основи лікувально-профілактичної діяльності та підготовки лікаря загальної практики. - Х., Основа, 2002.-388с.
4. Вітенко І.С., Чабан О.С., Бусло О.О. Сімейна медицина психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. -187 с.
5. Гавенко В.Л., Вітенко І.С, Самардакова Г.О. Практикум з медичної психології. -Харків: Регіон – інформ, 2002. – 248 с.
6. Загальна та медична психологія (практикум) під заг. редакцією І.Д. Спіріної., І.С. Вітенко. Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2002. -175с.
7. Клиническая психология: Учебник. – 2-е изд; дополн. – М.: ГЭОТАР – МЕД, 2002. – 864 с.
8. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. – К., 2002.
9. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика. Навчальний посібник. – К., 2005.
10. Леонгард К. Акцентуированные личности. – М: Издательство: Эксмо-Пресс, 2002 г.. - 358 с.
11. Лісовенко А.Ф., Алешенко О.С. Медико-психологічні проблеми адаптації населення в умовах пандемії COVID-19. The II International Science Conference on Science and practical Technologies, January 26 – 29, 2021, Luxembourg, Luxembourg. р. 475-480. DOI - 10.46299/ISG.2021.I.II
12. Максименко С.Д. Медична психологія. – К., 2009. Максименко С.Д. Патопсихологія. – К., 2009.
13. Мілютіна К. Форми психокорекційного впливу / К. Мілютіна. - К.: "ГЛАВНИК", 2007. - 143 с.

14. Медична психологія: навч. посіб. / Н. Г. Пшук, М. В. Маркова, А. І. Кондратюк, Л. В. Стукан [2. вид.]. – Вінниця: – 2012. – 134 с.
15. Медицинская психология: Учебник. – М.: Медицина, 2004. – 320 с.
16. Основи загальної і медичної психології /За ред. І.С.Вітенка і О.С.Чабана. Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. - 344 с.
17. Основи медичної психології [Текст]: навч.-метод, посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М, Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. – 255 с.
18. Druss BG, Bradford WD, Rosenheck RA, Radford MJ, Krumholz HM. Quality of medical care and excess mortality in older patients with mental disorders. Arch Gen Psychiatry. 2001 Jun;58(6):565–72.
19. Enger C, Weatherby L, Reynolds RF, Glasser DB, Walker AM. Serious cardiovascular events and mortality among patients with schizophrenia. J Nerv Ment Dis. 2004 Jan;192(1):19–27.
20. Harrison CM, Britt HC. Prescriptions for antipsychotics in general practice. Med J Aust 2003;178(9):468–9.
21. McCreddie R. Diet, smoking and cardiovascular risk in people with schizophrenia. Brit Journ of Psychiatry. 2003;113:534–53.
22. Rickelman BL. Anosognosia in individuals with schizophrenia: toward recovery of insight. Ment Healt Nurs.2004 Apr–May;25(3):227–42.
23. Straus SM, Bleumink GS, Dieleman JP, van der Lei J, Jong GW, Sturkenboom MC, Stricker BN. Antipsychotics and the risk of sudden cardiac death. Arch Intern Med. 2004 Jun 28;164(12):1293–7.

Допоміжна

1. Волков В.Г., Стрелис А.К., Караваева Е.В., Тетенев Ф.Ф. Личность пациента и болезней.- Томск. Медицина, 1995.-328с.
2. Основы общей и медицинской психологии / Под ред. И. С. Витенка, О. С. Чабана. - Тернополь: Укрмедкнига, 2003.
3. Лурия Р.А.. Внутренняя картина болезни и ятрогенные заболевания. (Изд. 4-е) Москва, Медицина, 1977. - 12с.

4. Медична психологія (практикум) / Спіріна І.Д., Лисиця Г.І., Вітенко І.С. Дніпропетровськ: Поліграфіст, 1997. - 54с.
5. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство. М.: МЕДпресс, 1998. - 587с.
6. Полищук И.А., Видренко А.Е. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека. - Киев. «Здоровье», 1980. - 122с.
7. Практическая психодиагностика. Методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. - Самара: Изд. Дом «Бархат», 2002. - С. 274-281.
8. Практикум по психологии / Под. ред. Н. Д. Твороговой. -М., 1997.
9. Психиатрия, психосоматика, психотерапия / К.П. Кискер, Г. Фрай- берг, Г. К. Розе, З. Вульф. - М., 1999. - 504 с.
10. Психология. Словарь/Под.ред. А.В.Петровского,М.Г.Ярошевского.- М., 1990.-494 с.
11. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. - СПб: Питер Ком, 1999. - 720 с.
12. Рудестам К. Групповая психотерапия / К. Рудестам. - [2-е междуна- родное изд.]. -М. - СПб. : «Питер», 2006. - 373 с.
13. Спиваковская А.С. Психотерапия: игра, детство, семья. Том 2 / А.С. Спиваковская. - М.: ООО Апрель Пресс, ЗАО Изд-во ЗКСМО-Пресс, 2000. - 464 с.
14. Степанов О.М. Основы психології і педагогіки: Навч. посібник / О.М. Степанов, М.М. Фіцула. - [2. вид., випр., доп.]. -К.: Академвидав, 2006. - 520 с.
15. Терлецька Л. Основы психодіагностики /Л. Терлецька. - К.: "ГЛАВНИК", 2006. - 144 с.
16. Тополянский В.Д. Психосоматические расстройства / В. Д. Тополянский, М. В. Струковская. - М.: Медицина, 1986. - 348 с.
17. Харди И. Врач, сестра, больной / И. Харди. - Будапешт, 1988. - 338 с.
18. Черепанова Е.М. Психологический стресс / Е.М. Черепанова. - М., 1996. - 127 с.
19. Ялом И. Теория и практика групповой психотерапии /И. Ялом. - СПб.: «Питер», 2000. - 640 с.

20. Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції. Теорія і практика: Навчальний посібник / Т.С. Яценко. - К.: Вища школа, 2006.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Архив психологической учебной и научной литературы My Word.ru [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.myword.ru/index.php?automodule=downloads> – Название с экрана.
2. «Антистресс» [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://marks.on.ufanet.ru> – Название с экрана.
3. Библиотека с книгами по психологии [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://psychologylib.ru/books/index.shtml> – Название с экрана.
4. Загальна психологія - Максименко С.Д. [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/> – Назва з екрану.
5. Медицинская психология. Книги [Електронний ресурс] – Режим доступа: https://www.koob.ru/medical_psychology/ – Название с экрана.
6. «Психея» [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://www.psycheya.ru> – Название с экрана.
7. Психологическая библиотека BOOKAP [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://www.bookap.info/> – Название с экрана.
8. Психологическая библиотека Киевского Фонда содействия развитию психической культуры PSYLIB = Самопознание и саморазвитие [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.kiev.ua/> – Название с экрана.

Навчальне видання

Анна Федорівна Лісовенко

МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Методичні рекомендації

*(для студентів факультету психології,
політології та соціології)*

Українською мовою

Підписано до друку ____ 2020. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Cambria. Цифровий друк. Умовн. друк. арк. 2,3.
Тираж 50 прим. Замовлення № _____.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25. Тел. (048) 7777591
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.law-books.od.ua